

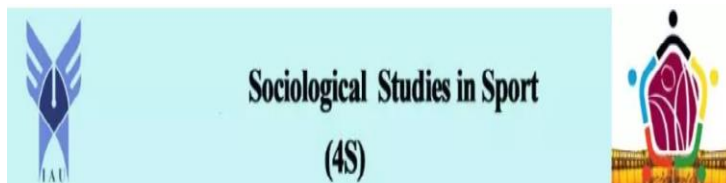
Article history:

Received: 27 March 2024

Received in revised from: 8 April 2024

Accepted: 11 June 2025

Published online: 30 September 2025

Designing a Model of Cultural and Social Challenges of Women's Presence in Stadiums

Reza Fooladi¹ , Mehrdad Sadeghi^{2✉} , Ali Rashidpoor³

1. Department of Culture and Communication, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. E-mail: 4650726050@iau.ac.ir

2. Corresponding Author, Department of Culture and Communication, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. E-mail: mehrdad1361@iau.ac.ir

3. Department of Culture and Communication, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran.. E-mail: 4071716304@iau.ac.ir

Article Info

Article type:*Research Article***Keywords:***Cultural challenges,
Social challenges,
Women's Presence*

ABSTRACT

Introduction: The present research aims to identify the cultural and social challenges faced by women's presence in sports venues, using an exploratory mixed-methods approach.

Methods: The method, given the nature of the subject and the research objectives, was mixed (qualitative-quantitative), with a qualitative approach grounded in phenomenology using the Glaser method and a quantitative, descriptive, correlational design. The research environment for the qualitative part included sports and cultural elites and specialists in the field. In the quantitative section, 384 individuals, both women and men, who were willing to attend sports venues, were selected.

Results: The challenges of women's presence in sports venues are influenced by cultural challenges (cultural infrastructure 0.766, religious and societal norms 0.561, social culture 0.630), social challenges (social considerations 0.566, ethical considerations 0.639, security considerations 0.580, managerial considerations 0.490, infrastructural considerations 0.496), moderating factors (human resource empowerment 0.491, supervisory measures 0.637, executive requirements 0.505), strategies (knowledge enhancement 0.369, education 0.732, cultural groundwork 0.647, facilitative facilities and investment 0.534, communication management 0.411, improvement of infrastructural conditions 0.380, managerial actions 0.351), and consequences (positive consequences 0.743, negative consequences 0.590). All obtained coefficients were positive and significant, and the final model showed adequate fit.

Conclusion: Based on the results, to reduce the challenges to women's entry into stadiums, it is necessary to address legal restrictions, create appropriate facilities and security measures, promote a sports culture among women, and raise public awareness.

Cite this article: Fooladi, R., Sadeghi, M., Rashidpoor, A. (2025). Designing a Model of Cultural and Social Challenges of Women's Presence in Stadiums. *Sociological Studies in Sport*, 5(3), 253-269. DOI:<http://doi.org/10.30486/4S.2025.1202807>

© The Author(s).

Publisher Islamic Azad University, Isfahan Branch

Extended Abstract

Introduction

Sport is one of the most important social phenomena in contemporary societies, influencing not only physical health but also social, cultural, political, and economic dimensions. Over the past decades, women's participation in sports has increased remarkably. However, their physical presence in sports venues—especially stadiums—remains restricted or contested in many countries, including Iran. Stadiums, as emblematic public spaces, reflect a society's social and cultural structure. However, despite social progress and global trends toward gender equality, Iranian women continue to face significant obstacles to attending sporting events. The exclusion of women from stadiums since 1979 has become a symbolic issue at the intersection of religion, culture, and gender politics. Although there have been isolated instances of female attendance at international matches since 2019, access remains limited and conditional. This restriction is rooted in cultural, legal, and religious factors, combined with persistent stereotypes regarding women's social roles. The debate over women's attendance at stadiums highlights a broader tension between traditional values and the imperatives of modernization and social inclusion. Previous studies have examined either legal frameworks or managerial barriers, but have rarely addressed the issue through an integrated socio-cultural perspective. Thus, the present research aims to **develop a comprehensive model of the cultural and social challenges posed by women's presence in sports venues, identifying key obstacles, moderating factors, strategies to overcome them, and the potential consequences of policy interventions.** The study seeks to answer the following core questions:

1. What are the major cultural and social challenges that hinder women's attendance at sports stadiums?
2. Which moderating factors and strategies can effectively mitigate these challenges?
3. What are the positive and negative consequences of women's participation in stadium audiences for the sports and cultural systems?

Methods

This study employed an **exploratory mixed-methods design**, integrating qualitative and quantitative approaches to develop a robust theoretical and empirical model. In the qualitative stage, a **phenomenological method based on the modified Colaizzi approach** was applied to explore deep insights from key informants. A total of **14 cultural and sports experts, policymakers, and scholars** were selected through **purposive and snowball sampling**. Data were collected via **semi-structured in-depth interviews** that continued until **theoretical saturation** was achieved. The qualitative data were analyzed through six main stages:

1. Extraction of significant statements and meaning units.
2. Formulation of meanings.
3. Clustering of related meanings into themes.
4. Development of an exhaustive description.
5. Identification of the fundamental structure.
6. Validation of the findings by expert review.

To ensure **content validity**, the **Lawshe Content Validity Ratio (CVR)** was calculated. Of 105 initial codes, 60 items with a CVR greater than 0.42 were retained after two Delphi rounds involving 16 experts. Reliability was confirmed through test–retest consistency, yielding coefficients between 0.70 and 0.75, exceeding the acceptable threshold (0.60). In the quantitative section, a **descriptive–correlational design**

was adopted. The statistical population comprised **women and men who expressed a willingness to attend sports venues**. Using Cochran's formula for infinite populations, a sample of **384 respondents** was selected. Data were gathered through a structured questionnaire derived from the qualitative findings. Statistical analyses were conducted using **SPSS 21** and **SmartPLS 3**. The **Kolmogorov–Smirnov test** revealed that most variables were non-normally distributed, prompting the use of **nonparametric analyses and variance-based structural equation modeling (PLS-SEM)**. Convergent validity was confirmed with **Average Variance Extracted (AVE > 0.5)** and **Composite Reliability (CR > 0.7)** indices. Discriminant validity and model fit were acceptable, and all key fit indicators such as **Q²**, **Communality**, and **Redundancy** were above the recommended thresholds, confirming the adequacy of the final model.

Results

The results revealed five main dimensions that shape the challenges of women's attendance at sports venues:

1. Cultural Challenges

- **Cultural Infrastructure ($\beta = 0.766$):** Weakness in value systems, inadequate cultural training, and poor media representation of women's presence in sports spaces.
- **Religious and Societal Norms ($\beta = 0.561$):** Conservative religious interpretations and societal taboos that restrict women's mobility and visibility.
- **Social Culture ($\beta = 0.630$):** Lack of proper behavioral norms in stadiums, limited social awareness, and the absence of moral role models.

These factors highlight that cultural resistance—rooted in traditional views of gender segregation—is a primary obstacle to the normalization of women's attendance.

2. Social Challenges

This category includes five sub-dimensions:

- **Ethical Considerations ($\beta = 0.639$):** The prevalence of inappropriate language, aggressive behavior, and male-dominated attitudes in stadiums.
- **Security Concerns ($\beta = 0.580$):** Absence of physical and psychological safety for women, insufficient regulatory mechanisms, and lack of gender-sensitive facilities.
- **Social Considerations ($\beta = 0.566$):** Discriminatory attitudes, undervaluation of women's role as fans, and minimal encouragement for family participation.
- **Managerial Considerations ($\beta = 0.490$):** Weak institutional commitment, lack of governmental support, and insufficient political will to create inclusive policies.
- **Infrastructural Considerations ($\beta = 0.496$):** Poorly designed stadium facilities, absence of separate entrances, inadequate sanitation, and limited transportation services.

3. Moderating Factors

Three core moderating factors were identified:

- **Supervisory Measures ($\beta = 0.637$):** Coordinated monitoring by security forces, prevention of disorderly conduct, and establishment of a transparent control system.

- **Executive Requirements ($\beta = 0.505$):** Enforcing existing laws and ensuring accountability for violations.
- **Human Resource Empowerment ($\beta = 0.491$):** Training law enforcement officers in positive crowd management and gender-sensitive communication.

4. Strategies

Seven strategic approaches were proposed to reduce cultural and social barriers:

1. **Education ($\beta = 0.732$):** Public campaigns and educational programs to teach ethical behavior and social etiquette in stadiums.
2. **Cultural Groundwork ($\beta = 0.647$):** Promoting family-based attendance and using media to portray women's participation positively.
3. **Facilities and Investment ($\beta = 0.534$):** Providing accessible transportation, secure entry points, and proper seating and sanitary facilities for women.
4. **Communication Management ($\beta = 0.411$):** Building inter-organizational collaboration between media, security agencies, and sports clubs.
5. **Improving Infrastructural Conditions ($\beta = 0.380$):** Renovating stadiums to create gender-inclusive and comfortable environments.
6. **Knowledge Enhancement ($\beta = 0.369$):** Raising social awareness about women's rights and their role in promoting civic engagement.
7. **Managerial Actions ($\beta = 0.351$):** Developing specialized organizational structures for women's sports management and encouraging sponsorship.

5. Consequences

Two groups of consequences were identified:

- **Positive Consequences ($\beta = 0.743$):** Reduction in violence and verbal aggression, softening of stadium atmospheres, cultural advancement, increased joy and vitality, and strengthened national unity.
- **Negative Consequences ($\beta = 0.590$):** Fear of cultural Westernization, erosion of traditional values, and potential rise in social tensions among conservative groups.

All path coefficients were positive and statistically significant, demonstrating that the conceptual model provides a comprehensive explanation of the phenomenon. The presence of women in stadiums catalyzes social change, shaping moral standards, public behavior, and gender relations across broader society.

Conclusion

The findings of this research indicate that women's presence in stadiums is not merely a gender issue but a multidimensional cultural and social phenomenon. Overcoming the challenges associated with it requires

systematic cultural reform, institutional support, and infrastructural development.

The study concludes that **women's attendance should be viewed as a social opportunity** rather than a threat to moral order. Their participation contributes to civic engagement, social cohesion, and democratization of public spaces. By encouraging family attendance and integrating gender-sensitive policies, stadiums can become safer and more inclusive arenas for all.

Key recommendations include:

- Reforming restrictive regulations and ensuring the enforcement of supportive policies.
- Enhancing security measures and providing gender-appropriate facilities.
- Implementing large-scale educational programs to promote respectful fan culture.
- Expanding media campaigns to highlight positive female role models.
- Strengthening cooperation among the Ministry of Sports, law enforcement, and cultural institutions to create integrated cultural programs.

This research offers a **conceptual and empirical model** that can serve as a practical framework for policymakers, sports organizations, and civil society to **facilitate women's entry into stadiums** and advance gender equity in sports and public life.

Ultimately, ensuring women's equal access to sports spaces represents a step toward broader social modernization, civic maturity, and the realization of sustainable development goals based on inclusivity and justice (Fooladi, Sadeghi, and Rashidpoor, 1404)

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This study strictly adhered to ethical principles throughout its implementation. Participation in the qualitative interviews was **voluntary and based on informed consent**. Participants' identities and responses were kept confidential, and all data were used solely for academic purposes.

Since the study did not involve any medical or behavioral intervention, **no specific ethical code** was required. Nevertheless, the research team fully observed the principles of **academic integrity, impartiality, transparency, and respect for participants' rights**. Proper citation and acknowledgment of all scholarly sources were maintained in accordance with international ethical standards.

Funding: None was provided for the study.

Authors' contribution: The authors' contributions were equal.

Conflict of interest: There is no conflict of interest.

طراحی الگوی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه‌ها

رضا فولادی^۱ , مهرداد صادقی^۲ , علی رشیدپور^۳

۱. گروه فرهنگ و ارتباطات، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: 4650726050@iaau.ac.ir

۲. نویسنده مسؤول، گروه فرهنگ و ارتباطات، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: mehrdad1361@iaau.ac.ir

۳. گروه فرهنگ و ارتباطات، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. رایانامه: 4071716304@iaau.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی مقدمه: هدف از تحقیق حاضر، شناسایی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه‌ها بر مبنای روش آمیخته اکتشافی بود. روش: روش با توجه به ماهیت موضوع و اهداف پژوهش به صورت آمیخته (کیفی- کمی)، کیفی بر اساس پدیدارشناسی به روش کلاسی و کمی توصیفی از نوع همبستگی بوده است. مشارکت‌کنندگان در فاز کیفی ۱۴ نفر از نخبگان ورزشی و فرهنگی و متخصصان امر بوده است همچنین در بخش کمی، ۳۸۴ نفر از زنان و مردانی که تمایل به حضور در ورزشگاه داشتند انتخاب و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزار spss21 و Smart PLS استفاده شد. یافته: چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه تحت تأثیر چالش‌های فرهنگی (زیرساخت فرهنگی ۰/۷۶۶، شرعیات و عرف جامعه ۰/۵۶۱، فرهنگ اجتماعی ۰/۶۳۰) چالش اجتماعی (ملاحظات اجتماعی ۰/۵۶۶، ملاحظات اخلاقی ۰/۶۳۹، ملاحظات امنیتی ۰/۵۸۰، ملاحظات مدیریتی ۰/۴۹۰، ملاحظات زیرساختی ۰/۴۹۶) عوامل تعدیل‌گر (توانمندسازی نیروی انسانی ۰/۴۹۱، تدابیر نظارتی ۰/۶۳۷، الزامات اجرایی ۰/۵۰۵) راهبردها (دانش افزایی ۰/۳۶۹، آموزش ۰/۷۳۲، بسترسازی فرهنگی ۰/۶۴۷، امکانات تسهیلاتی و سرمایه‌گذاری ۰/۵۳۴، مدیریت ارتباطات ۰/۴۱۱)، بهبود شرایط زیرساختی ۰/۳۸۰، اقدامات مدیریتی ۰/۳۵۱) و پیامدها (پیامدهای مثبت ۰/۷۴۳، پیامدهای منفی ۰/۵۹۰) را نمایان ساخته است که تمامی ضرایب به دست آمده مثبت و معنادار شده‌اند و مدل نهایی از برازش لازم برخوردار است. بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج در راستای کاهش چالش‌های ورود زنان به ورزشگاه باید بر رفع محدودیت‌های قانونی، ایجاد امکانات و امنیت مناسب و ترویج فرهنگ ورزشی میان زنان در کنار افزایش آگاهی مردم جامعه اقدام نمود.	کلیدواژه‌ها: چالش‌های اجتماعی چالش‌های فرهنگی حضور زنان

استناد: فولادی، رضا؛ صادقی، مهرداد؛ رشیدپور، علی. نام خانوادگی، نام؛ نام خانوادگی، نام؛ و نام خانوادگی، نام. (۱۴۰۴). طراحی الگوی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی

حضور زنان در ورزشگاه‌ها. مطالعات جامعه شناختی در ورزش، ۵(۳)، ۲۶۹-۲۵۳.

<http://doi.org/10.30486/4S.2025.1202807>

مقدمه

ورزش یکی از پدیده‌های مهم اجتماعی است، چه در قالب مشارکت فعال مردم در ورزش و چه در قالب تماشای آن. ورزش نه تنها بر اقتصاد و سیاست تأثیر می‌گذارد، بر هنر نیز اثر دارد و در آموزش و دیگر حوزه‌ها نیز مشارکت می‌کند (اسلیچکا و همکاران؛ ۲۰۱۰). علاوه بر این، ورزش یکی از عناصر اساسی فرهنگ جسمانی انسان است. همچنین، ورزش یک تجلی مدرن، سازمان‌یافته، نظام‌مند، شریف و پیشرفته‌ای از فرهنگ اجتماعی به شمار می‌رود (اوبورنی؛ ۲۰۰۱) به ویژه، در دهه‌های اخیر تماشای ورزش توسط تماشاگران شکل گسترده‌ای به خود گرفته است (شریر؛ ۲۰۱۹؛ اسلیچکا و همکاران، ۲۰۱۰)، همچنین به عنوان نوعی تولید دانش علمی برای بررسی و تبیین الگوهای رفتار انسانی قابل توجه است، امروزه دیگر نمی‌توان از پیوند ویژه ورزش با جامعه، فرهنگ، سیاست و اقتصاد غافل شد (کلاتیان و همکاران، ۱۴۰۳). توجه به ورزش و به‌خصوص ورزش زنان می‌تواند مزایای بارزی برای جامعه به همراه داشته باشد که این امر توجه ویژه در ارتقای سطح فرهنگی حضور زنان در اماکن مربوط به فعالیت‌های ورزشی اوقات فراغت را نمایان می‌سازد (سلیمو همکاران، ۱۴۰۰). این مقاله به شناسایی چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه پرداخته است. این موضوع با این واقعیت همخوانی دارد که اکثریت جمعیت به طور فعال ورزش نمی‌کنند و ارتباط آنها با ورزش تنها به تماشاگر بودن محدود می‌شود. با این حال، می‌توان گفت که امروزه تعداد زنان هوادار در ورزشگاه‌های فوتبال به طور پیوسته در حال افزایش است (مک‌داول؛ ۲۰۱۶) و زنان در مسابقات خارج از خانه از تیم خود حمایت و به این کار افتخار می‌کنند (بن-پورات؛ ۲۰۰۹). برخی از باشگاه‌ها بلیت مسابقات را برای زنان با قیمت مناسب‌تری ارائه می‌دهند و هزینه حمل و نقل به مسابقات خارج از خانه را از آنها دریافت نمی‌کنند (یوسف؛ ۲۰۱۷). اگر زنی در مورد فوتبال اطلاعات کافی داشته باشد و آن را درک کند، در میان مردان بیشتر مورد احترام قرار می‌گیرد و می‌تواند در گفتگوهای جدی شرکت کند. حضور زنان در ورزشگاه‌ها از ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، و اقتصادی قابل تحلیل است. هواداری فوتبال روشی عالی برای بررسی شبکه‌های تعاملات است. هواداران فوتبال گروهی ناهمگونند و از پیشینه‌ها و علائق گوناگونی می‌آیند. آنها در عشق به بازی و باشگاه‌هایشان مشترکند و همان‌طور که خواهیم دید، این حوزه به طور فزاینده‌ای به عرصه‌ای برای بسیج سیاسی تبدیل شده است. جهان اجتماعی فوتبال شامل شبکه‌ای متنوع از بازیکنان، مربیان، مالکان، هواداران، مدیران، روزنامه‌نگاران و دیگر افرادی است که منافع گوناگونی در این ورزش دارند؛ به این ترتیب می‌توانیم ببینیم که چگونه هواداران در گروه‌های مختلف با یکدیگر تعامل و تداخل دارند (کلند و همکاران؛ ۲۰۱۸، ص ۲)؛ با این حال، وقتی به هواداران ورزش فکر می‌کنیم، بیشتر مردم معمولاً یک تصویر کلیشه‌ای در ذهن دارند: یک مرد سفیدپوست، دگرجنس‌گرا و معمولی. این باعث می‌شود دیگر گروه‌ها، مثل زنان یا اقلیت‌ها، کمتر دیده یا جدی گرفته شوند. ورزشگاه‌های مدرن شبیه میدان‌های نمایشی روم باستانند؛ چه دایره‌ای باشند و چه مستطیلی، همه تماشاگران رو به داخل نشسته‌اند و مشغول تماشای بازی‌اند. اگر بخواهیم آنها را با ساختار «پانوپتیکون» مقایسه کنیم، یک نکته مهم تفاوت دارد: در پانوپتیکون یک برج مرکزی برای نظارت وجود دارد، ولی در ورزشگاه چنین چیزی نیست. در مرکز ورزشگاه به جای برج، زمین بازی قرار دارد؛ پس بدون برج نظارتی، چه چیزی باعث می‌شود افراد حاضر رفتارشان را کنترل و نرمال کنند؟ چه کسی قدرت را در دست دارد؟ چه کسی تماشاگران را تماشا می‌کند؟ در مورد نظارت بر رفتارهای جنسیتی، این «نگاه مردانه» است که نقش اصلی را بازی می‌کند. نگاه کردن به زنان به عنوان هواداران ورزش در دنیای امروز از طریق فرهنگ عامه، تضاد جالبی با تصویرهای تاریخی از حضور زنان در فضای ورزشگاه‌ها نشان می‌دهد. این مقایسه می‌تواند به ما کمک کند درک دقیق‌تری از برداشت‌هایی که هنوز هم درباره زنان در ورزش داریم، به دست آوریم البته اگر واقعاً بخواهیم به آنها توجه کنیم.

امروزه شاید حضور و تشویق زنان در مسابقات ورزشی از نظر اجتماعی پذیرفته‌تر از مثلاً ملبورن در دهه ۱۸۹۰ باشد؛ با این حال، زنان همچنان زیر نگاه و قضاوت دیگرانند و اغلب به چشم بیگانه یا چیز عجیب و غریبی در فضای هواداری دیده می‌شوند در واقع، زنان هنوز به عنوان «مهاجم» در نظر گرفته می‌شوند (کلگمن؛ ۲۰۱۶)؛ اما اگر دوباره به تصاویری که در فرهنگ عامه ورزش‌های مدرن از زنان

¹ Slepicka et al

² Oborný

³ Schreyer

⁴ McDowell

⁵ Ben-Porat

⁶ Yusof

⁷ Cleland et al

⁸ Klugman

در ورزشگاه‌ها وجود دارد نگاه کنیم، می‌توانیم آن‌ها را نه به عنوان مهاجم یا هوادارانی که اطلاعات کمی دارند، به عنوان افرادی که فضای خود را می‌سازند و در حال فعالیت هواداری‌اند، ببینیم. با دقت بیشتر به رفتار آن‌ها و نگاهی انتقادی‌تر به نگاهی که تحت آن قرار دارند، می‌توانیم فهم بهتری از فعالیت‌های زنان در ورزشگاه‌ها داشته باشیم. این فعالیت‌ها وقتی اتفاق می‌افتد که آن‌ها در شرایط نگاه مردانه، جنسیت و علاقه خود به ورزش را نشان می‌دهند و در عین حال اصالتی که برایشان مهم است، حفظ می‌کنند.

از طرفی، ممکن است برخی زنان هوادار احساس ناراحتی کنند چون بعضی هواداران به آن‌ها نشان می‌دهند که به عنوان یک هوادار، نمی‌توانند فوتبال را به خوبی درک کنند (برگ و همکاران؛ ۲۰۱۴؛ سوینسون و هوپیر؛ ۲۰۱۶). در سال ۲۰۱۹، ایران به زنان اجازه داد تا در یک مسابقه مقدماتی جام جهانی در تهران شرکت کنند. این نخستین بار از سال ۱۹۸۱ بود که زنان اجازه حضور در ورزشگاه را داشتند. البته باید گفت که زنان فقط می‌توانند در مسابقات بین المللی حضور داشته باشند و اجازه تماشای مسابقات داخلی یا لیگ قهرمانان آسیا را ندارند. این تصمیم پس از مرگ یک زن جوان اتخاذ شد که پس از محکومیت به زندان به دلیل تلاش برای ورود به باشگاه با ظاهری مبدل (استفاده از ریش مصنوعی) خودسوزی کرد. (ویر؛ ۲۰۱۹). امروزه توانمندسازی زنان و مشارکت کامل بر پایه برابری در همه زمینه‌ها از جمله در فرایند تصمیم‌گیری و مدیریت جامعه، یکی از پیش نیازهای توسعه پایدار است که کشور ایران سخت به آن نیازمند است. در جامعه زن و مرد، همراه یکدیگر باید مسئولیت توسعه را بر عهده گیرند. از سوی دیگر ارتقای بانوان به پست‌های بالاتر، ضمن توانمند نمودن سازمان، سبب ازدیاد اعتماد به نفس، کسب هویت مستقل و بهبود وضعیت و رشد اجتماعی آنها می‌شود که کل جامعه از اثرات آن بهره خواهد برد. در ایران با وجود اینکه تاکنون به محدودیت‌های ورزش بانوان در حوزه مدیریت توجه ویژه‌ای شده و مطالعات محدودی در ارتباط با مشکلات مدیری بانوان گزارش شده است؛ اغلب مطالعات در این حوزه بیشتر به تشریح پدیده و تأیید آن در سازمان‌های مختلف پرداخته است، از جمله تحقیقات سید عامری و محمد آلق (۲۰۱۳)، لار و همکاران (۲۰۱۹)، رماچا و همکاران (۲۰۱۹)، نظری آزاد و همکاران (۲۰۲۰) و علی‌وند و همکاران (۲۰۱۸) و این می‌تواند خلأیی اساسی در تحقیقات مدیریت ورزشی در ایران باشد (موفق و نیازی، ۱۴۰۳). حضور زنان در ورزشگاه‌ها به عنوان یکی از عرصه‌های عمومی، همواره با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده است. با وجود پیشرفت‌های اجتماعی در زمینه حقوق زنان، موانع فرهنگی، امنیتی، حقوقی و ساختاری همچنان محدودیت‌هایی را برای مشارکت فعال آنان در فضاهای ورزشی ایجاد می‌کند. در برخی جوامع، نگرش‌های سنتی، تابوهای اجتماعی یا سیاست‌های تبعیض‌آمیز، زنان را از حضور آزادانه در ورزشگاه‌ها باز می‌دارد. از سوی دیگر، مسائل امنیتی، از جمله آزارهای جنسیتی، فقدان امکانات مناسب و نبود ضمانت‌های اجرایی برای حمایت از زنان، به این چالش‌ها دامن می‌زند. این در حالی است که حضور زنان در ورزشگاه‌ها نه تنها یک حق شهروندی محسوب می‌شود، بلکه نقش مهمی در توسعه ورزش همگانی، تغییر نگرش‌های کلیشه‌ای و تقویت جامعه مدنی دارد. با این وجود، پژوهش‌های اندکی به بررسی عمیق این موانع و ارائه راهکارهای کاربردی پرداخته‌اند؛ بنابراین، این تحقیق با هدف شناسایی چالش‌های پیش روی زنان در ورزشگاه‌ها و تحلیل عوامل فرهنگی، اجتماعی و حقوقی مؤثر بر آن، درصدد است تا خلأ پژوهشی موجود را پر کند. یافته‌های این مطالعه می‌تواند به سیاست‌گذاران، نهادهای ورزشی و سازمان‌های مدنی در تدوین برنامه‌های جامع برای تسهیل حضور زنان در ورزشگاه‌ها کمک نماید. پرسش اصلی این است که «مهم‌ترین چالش‌های فرا روی زنان برای حضور در ورزشگاه‌ها چیست و چگونه می‌توان این موانع را کاهش داد؟» پاسخ به این پرسش می‌تواند گامی مؤثر در تحقق عدالت جنسیتی و توسعه ورزشی همه‌جانبه باشد.

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش براساس روش آمیخته اکتشافی است و بر اساس الگوی کلایزی در بخش کیفی و کمی تنظیم شده است. در بخش کیفی از روش پدیدارشناسی و در کمی از توصیفی از نوع همبستگی استفاده شده است. جامعه آماری شامل خبرگان؛ متخصصان فرهنگی، متخصصان اجتماعی و سیاستمداران مرد در صنعت ورزش بوده است. روش نمونه‌گیری نیز براساس روش گلوله‌برفی یا زنجیره‌ای بوده است؛ بدین صورت که در این مطالعه مصاحبه با اولین مشارکت‌کننده آغاز و تا رسیدن به حد اشباع اطلاعات، یعنی ۱۴ نفر مشارکت‌کننده به اتمام رسیده است و در بخش کمی نیز جامعه آماری بخشی از زنانی بوده‌اند که تمایل به حضور در ورزشگاه دارند و بخشی از مردان

¹ Berg et al

² Sveinson&Hoeber

³ Weber

⁴ Snowball or chain sampling

که در رابطه با حضور زنان در ورزشگاه از آنان نظرسنجی شده است که با کمک فرمول برای جوامع نامحدود حجم نمونه ۳۸۴ نفر محاسبه شده است. این پژوهش به صورت کیفی و با روش پدیدارشناسی مبتنی بر مدل کلایزی اصلاح شده، انجام شده است. محققان، مشارکت کنندگان در تحقیق را با روش هدفمند با تمایز حداکثری انتخاب و مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته انجام دادند. آنها با انجام ۱۶ مصاحبه با افراد متخصص به اشباع نظری دست پیدا کردند؛ در نتیجه محققان با توصیف تجارب شخصی مرتبط با عنوان تحقیق فهرستی از جملات و عبارات معنادار ایجاد و با تعبیر و تفسیر کردن جملات و عبارات معنادار فهرست شده و گروه‌بندی آنها دسترسی به مضامین حاصل شد. در نهایت محققان تلاش کردند تا خوشه‌های هم‌معنا را ایجاد کرده بر اساس خوشه‌های هم‌معنا مضامین اصلی را استخراج کنند. سپس با تشکیل پنل نخبگان و با روش دلفی داده‌ها تجزیه و تحلیل شدند. در این پژوهش برای بررسی روایی محتوایی مضامین نهایی از نسبت محتوایی لاووشه به شرح زیر استفاده شده است:

$$CVR = (ne - N/2) / (N/2)$$

که در این فرمول:

CVR: نسبت روایی محتوایی

ne: تعداد متخصصان که گویه مورد نظر را در پرسشنامه مناسب دانسته‌اند.

N: تعداد متخصصان که پرسشنامه را بررسی کرده‌اند.

بدین منظور محقق بعد از ساخت پرسشنامه دلفی، آن را در اختیار ۱۶ نفر از صاحب‌نظران و استادان مرتبط با موضوع قرار داد و پس از برگشت پرسشنامه‌ها میزان و فراوانی موافقت هر فرد با مقوله‌های پرسشنامه از طریق اختصاص نمره به طیف لاووشه مشخص گردید. سپس نسبت روایی محتوایی، برای تک تک مقوله‌های فرعی محاسبه شد که مقدار به دست آمده با جدول لاووشه که حداقل مقدار روایی محتوایی را نشان می‌دهد، مقایسه گردید و مقوله‌هایی که نمره زیر ۰/۴۲ را کسب کرده بودند حذف گردید؛ بنابراین از ۱۰۵ مقوله فرعی دور اول، ۳۴ مورد حذف و دور دوم دلفی با ۷۱ پرسش ادامه یافت. در راند دوم دلفی نیز پس از گرفتن روایی محتوا، تعداد ۱۱ مقوله حذف و ۶۰ گویه در پایان باقی ماند و نهایی شد.

جدول ۱- مشخصات پنل نخبگان

تعداد اعضای پنل نخبگان	جنسیت		تحصیلات		
	زن	مرد	دکتری	کارشناسی ارشد	کارشناسی
۱۶	۴	۱۲	۶	۸	۲

پایایی بازآزمون مصاحبه‌های انجام گرفته در این تحقیق با استفاده از فرمول ذکر شده، برابر ۷۴٫۲۸ و ۶۹٫۸۴ درصد است. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید بوده است. مدل‌سازی در پژوهش حاضر با توجه به عدم توزیع نرمال داده‌ها با نرم افزار Smart pls انجام شده است.

یافته‌های پژوهش

در این مرحله محقق مفاهیم به دست آمده از مصاحبه‌ها را طبقه‌بندی کرده که شامل کلیه مطالب و جزئیات پدیده و مقوله‌های اصلی و فرعی مورد نظر است که در (جدول ۲) آمده است.

جدول ۲- دسته‌بندی کلی

ردیف	مقوله اصلی	مقوله اصلی ۱	مقوله‌های فرعی	شماره مقوله	فراوانی
۱	دسترسی به ورزشگاه	زیرساخت‌های فرهنگی	کاهش نقش رسانه‌ها	۱۴	۲
			عدم تولید برنامه‌های فرهنگی رسانه‌ای	۱۵	۲
			کاهش تحقیقات میدانی و پژوهشی فرهنگی	۱۶	۳
۲	حضور زنان در ورزشگاه	شرعیات و عرف جامعه	تأکید بر عدم خروج زنان با استناد به قرآن	۲۲	۵
			حفاظت از روح و روان زنان	۲۴	۵
			برهنه بودن ورزشکاران	۲۵	۶
			نگاه به نامحرم و رفتار منافی عفت	۲۶	۵
			اختلاط زن و مرد نامحرم در ورزشگاه‌ها	۳۰	۳
			رعایت نکردن حدود شرعی	۳۵	۳

۴	۳۶	رعایت نکردن مسائل اخلاقی			
۵	۱۰۳	ناپسند بودن خارج شدن زنان از منظر قرآن			
۳	۸۴	نداشتن فرهنگ مناسب در مورد رفتارهای عرفی ورزشکاران با یکدیگر و با تماشاچیان	فرهنگی اجتماعی		۳
۳	۱۰۹	فرهنگ سازی نکردن درباره حضور زنان در رسانه ها			
۳	۱۱۰	فراهم نکردن موقعیت های آموزشی و آگاهی سازی			
۱	۱۱۱	دعوت نکردن از خانواده ها برای حضور در ورزشگاه ها			
۱	۱۱۲	عدم پر رنگ کردن حضور زنان پایبند به اخلاقیات از طریق مصاحبه			
۳	۹	میزان انگیزه اجتماعی مردان	ملاحظات اجتماعی		۴
۳	۱۰	میزان حجب و حیای مردان			
۴	۱۷	عدم توجه به نقش مثبت حضور زنان			
۵	۲۱	عدم ترویج ارزش های اخلاقی و روحیه ورزشکاری - پهلوانی			
۳	۷۱	سطح تحصیلات تماشاچیان مرد			
۳	۷۲	رنج سنی تماشاچیان مرد			۵
۴	۲	پرخاشگری تماشاگران مرد	ملاحظات اخلاقی		
۶	۳	ضعف فرهنگ کلامی			
۷	۴	رفتارهای ناپسند مردسالارانه			
۸	۵	رعایت نکردن اصول اخلاقی			
۷	۶	رعایت نکردن اصول رفتاری			
۷	۲۷	به کارگیری الفاظ زشت			
۷	۲۸	رفتارهای ناهنجار خشن			
۶	۲۹	عدم سلامت و امنیت زنان در محیط ورزشگاه			
۵	۳۳	درگیری و خشونت های بین دو تیم			
۴	۳۴	فحاشی ها و توهین های ناموسی			
۴	۶۶	ضعف رفتاری و گفتاری تماشاگران مرد			
۴	۸۶	استفاده از کلمات غیر اخلاقی			
۵	۸۷	استفاده از شعارهای مکتوب غیر اخلاقی			
۳	۹۶	حرکات نسنجیده و سبک تماشاگران زن			
۸	۱	ناامنی محیط	ملاحظات امنیتی		۶
۵	۱۸	عدم ضمانت اجرایی			
۵	۱۹	عدم وجود قوانین توأم با فرهنگ سازی			
۵	۲۰	نقص در ایجاد فضای رقابتی سالم			
۳	۲۳	خشن بودن برخی از ورزش ها			
۴	۶۹	نقص قوانین و مقررات			
۴	۷۷	مشکل جایگاه ویژه استقرار زنان			
۴	۸۸	درگیری و خشونت بین طرفداران دو تیم			
۴	۹۰	پرتاب نارنجک			
۴	۹۱	فشار جمعیت			
۴	۱۰۴	نبود فضای ذهنی امن برای حضور تماشاگران زن			
۳	۱۰۵	کانستی در قوانین و مقررات مربوط به حفظ امنیت برای تماشاگران زن			
۳	۱۰۶	تعطل در برخورد قاطع، سریع و مؤثر دستگاهها و مراجع قضایی با برهم زندگان نظم، افراد خاطی و نابهنجار			
۳	۱۲	کاهش تلاش و خواست مسئولان	ملاحظات مدیریتی		۷
۳	۱۰۷	عدم حمایت مناسب از سمت دولت و دستگاه های سیاسی از حضور زنان در ورزشگاه ها			
۳	۱۰۸	عدم تفکیک حضور زنان در ورزشگاه ها از مسائل سیاسی			
۳	۸۹	فضای نامناسب حاکم بر ورزشگاه ها	ملاحظات زیرساختی		۸

چالش های اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

۹	عوامل تعدیلگر چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه	توانمندسازی نیروهای انتظامی	تفکیک و مرزبندی جایگاه زنان و مردان در ورزشگاه	۹۵	۳
			زیرساخت حضور ایمن و شرعی بانوان در ورزشگاه	۱۰۱	۳
			تغییر نگرش نیروهای امنیتی دربارهٔ فرهنگی بودن رویدادهای ورزشی	۵۰	۳
			برگزاری دوره‌های آموزشی دربارهٔ تکنیک‌های مدیریت جمعیت	۵۱	۲
			همکاری لیبرها با نیروی انتظامی در نظارت بر رفتار هواداران	۵۸	۲
			همکاری نظام‌مند نیروهای داوطلبی با نیروی انتظامی در برقراری نظم	۶۰	۲
		تدابیر نظارتی	مشارکت نیروهای امنیتی و ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت	۶۳	۲
			نظارت بر ورود اقلام ممنوعه به ورزشگاه	۴۱	۲
			نظارت جامع و پیوسته در ورزشگاه	۵۲	۲
			شناسایی و تحت نظر گرفتن تماشاگران پر خطر	۵۳	۳
			جلوگیری از ورود افراد خاطی سابقه‌دار به ورزشگاه	۵۴	۳
			تفکیک و جداسازی جایگاه تماشاگران عادی و متعصب	۵۵	۳
الزامات اجرایی	اتخاذ تدابیر و اقدامات اصلاحی کارکنان انتظامی	۵۷	۳		
	الزام لیبر تماشاگر و مسئولان به شرکت در کارگاه‌های دانش‌افزایی و مدیریت هیجان	۵۶	۲		
	برخورد با تماشاگران خاطی	۷۰	۳		
	تنظیم آیین‌نامه و مقررات اجرایی	۱۰۲	۳		
	تضعیف فرهنگ اوباشگری	۷	۳		
	کاهش ناهنجاری‌های اخلاقی	۸	۳		
۱۲	پیامدهای حضور زنان در ورزشگاه	پیامدهای مثبت	تلطیف جو حاکم بر ورزش	۱۱	۳
			رشد فرهنگی	۶۷	۳
			رشد اجتماعی	۶۸	۳
			افزایش سطح رعایت مسائل اخلاقی با حضور زنان	۷۳	۳
			افزایش شور و نشاط و روحیه	۷۵	۲
			کاهش کنش‌های اجتماعی خشن	۹۷	۲
		پیامدهای منفی	بسترساز حرکت کشور در مسیر پیشرفت	۹۸	۲
			تلطیف زیست اجتماعی مردانه ورزشگاه‌ها	۹۹	۲
			افزایش مشکلات و آسیب‌های اجتماعی	۳۱	۲
			افزایش پیروی از فرهنگ غربی	۳۲	۲
			افزایش قبح شکنی فرهنگی	۳۷	۲
			آگاه‌سازی لیبرها از جرائم نقدی و غیر نقدی رفتارهای ناهنجار	۴۳	۲
۱۴	راهکارهای مؤثر بر غلبه چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه	دانش افزایی و آگاهی بخشی	انتقال الگوهای فرهنگی و رفتاری به شهروندان از طریق برنامه‌های مشترک با رسانه	۴۴	۲
			توزیع بروشورهای آموزشی دربارهٔ رفتارهای مناسب	۴۵	۲
			آگاهی دادن به مدیران و مسئولان رده بالای کشور	۱۱۴	۲
			ارتقای آگاهی و دانش اسپانسرها در مورد درآمدزایی بیشتر آنان با حضور زنان	۱۲۷	۲
			تهیهٔ دفترچه‌های بروشور آموزشی در مورد آداب حضور در ورزشگاه‌ها	۴۰	۲
			ساخت برنامه‌های کارتنی با هدف آموزش الگوهای رفتاری مناسب در ورزشگاه‌ها	۴۲	۱
		آموزش	برگزاری همایش با مضمون آموزش الگوهای رفتاری	۴۶	۲
			برگزاری کارگاه‌ها با مضمون آموزش الگوهای اخلاقی	۴۷	۳
			برگزاری دوره‌های آموزشی و توجیهی برای مسئولان کانون‌های هواداری	۴۸	۲
			آموزش نیروهای داوطلبی به منظور کمک به برقراری نظم	۴۹	۲

۱۶	بسترسازی فرهنگی	مشارکت خانوادگی	۱۳	۲
		تدوین برنامه‌های فرهنگی قبل، حین و بعد از مسابقه	۳۸	۳
		تدوین الگوهای رفتاری و فرهنگی مناسب	۳۹	۲
		رعایت اصول اخلاقی توسط مردان	۶۴	۲
		احترام به ارزشهای دینی و ملی توسط مردان	۶۵	۲
		تقویت مظاهر فرهنگی از سوی تماشاچیان و ورزشکاران مرد	۸۲	۲
		تهیه پوشش مناسب برای ورزشکاران مرد	۸۳	۲
		اصلاح رفتارهای عرفی ورزشکاران با یکدیگر و با تماشاچیان	۸۵	۴
		اصلاح پوشش مردان	۹۴	۲
		حضور مسئولان مهم کشوری به همراه همسران و دخترانشان در استادیومها	۱۱۳	۲
۱۷	امکانات تسهیلاتی و سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری با هدف توسعه فرهنگ	۷۴	۲
		سرمایه‌گذاری در شرایط و زمینه‌های مناسب	۷۶	۲
		فراهم ساختن امکانات و تسهیلات رفاهی ویژه تماشاچیان زن	۷۸	۲
		کاهش نرخ بلیت تماشای مسابقات برای خانواده‌ها	۸۰	۲
۱۸	مدیریت ارتباطات و تعاملات	برگزاری جلسات مشترک با کانون‌های هواداری	۵۹	۳
		همکاری بین بخش رسانه‌ای ورزشگاه برای پخش ویدئوها و پیغام‌های اضطراری و فرهنگی	۶۱	۲
		عقد توافقنامه‌های همکاری مشترک با رسانه و سازمان لیگ و سایر ارگانها برای قانونمندسازی تماشاگران	۶۲	۲
		سازماندهی هواداران زن در رشته‌های ورزشی با تأسیس کانون هواداران	۸۱	۲
		همگامی همراهی تمام دستگاه‌های فکری، فرهنگی، امنیتی، انتظامی و قضایی	۱۰۰	۲
۱۹	بهبود شرایط زیرساختی	امکانات ویژه ورود و خروج از ورزشگاه‌ها	۷۹	۲
		سالم‌سازی فضای ورزشگاه‌ها	۹۲	۲
		فراهم کردن سیستم حمل و نقل مناسب و ایمن	۱۱۵	۲
		فراهم کردن تجهیزات امنیتی برای ایجاد ورودی‌های امن در تردد زنان	۱۱۶	۳
		فراهم کردن جایگاه مناسب برای زنان در تماشای مسابقات	۱۱۷	۲
		فراهم کردن جایگاه مناسب برای خانواده‌ها	۱۱۸	۲
		فراهم کردن سرویس بهداشتی امن و محفوظ	۱۱۹	۲
		اختصاص هزینه‌های زیرساختی لازم برای حضور زنان	۱۲۰	۳
۲۰	اقدامات مدیریتی	مدیریت مؤثر بر فضای ورزشگاه‌ها	۹۳	۲
		افزایش دانش شغلی مدیران ورزشی	۱۲۱	۱
		حمایت و تعامل نهادهای مختلف برای تسهیل حضور زنان	۱۲۲	۳
		ایجاد ساختار مدیریتی در ورزش زنان	۱۲۳	۲
		ایجاد کانون‌های هواداری ورزش زنان	۱۲۴	۲
		ترغیب حامیان مالی به سرمایه‌گذاری در بخش ورزش زنان	۱۲۵	۲
		حمایت دولت از حضور زنان با اختصاص یارانه ورزشی	۱۲۶	۲

در این بخش از آمار استنباطی؛ آزمون نرمالیتی داده‌ها، تحلیل عاملی تأییدی، تحلیل مسیر استفاده شده است.

–سنجش نرمال بودن توزیع متغیرها

در این پژوهش از آزمون معتبر کلموگروف- اسمیرنف برای بررسی فرض نرمال بودن داده‌های پژوهش استفاده شده است. این آزمون با توجه به

فرضیات زیر به بررسی نرمال بودن داده می‌پردازد.

H_0 : داده‌ها دارای توزیع نرمالند.

H_1 : داده‌ها دارای توزیع نرمال نیستند.

در آزمون کلموگروف-اسمیرنوف اگر سطح معناداری کلیه متغیرها بزرگتر از سطح آزمون (۰,۰۵) باشد توزیع داده‌ها نرمال و اگر کوچکتر باشد توزیع داده‌ها غیرنرمال است. نتیجه این آزمون در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول (۳) نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها

ردیف	متغیرهای پژوهش	مقدار آماره K-S	مقدار معناداری	نتیجه
۱	زیرساخت‌های فرهنگی	۰,۰۹۳	۰,۰۰۰	غیرنرمال
۲	شرعیات و عرف جامعه	۰,۱۳۵	۰,۰۰۱	غیرنرمال
۳	فرهنگی اجتماعی	۰,۰۴۸	۰,۰۰۷	غیرنرمال
۴	ملاحظات اجتماعی	۰,۰۲۲	۰,۰۰۰	غیرنرمال
۵	ملاحظات اخلاقی	۰,۰۸۵	۰,۰۰۰	غیرنرمال
۶	ملاحظات امنیتی	۰,۱۰۵	۰,۰۱۱	غیرنرمال
۷	ملاحظات مدیریتی	۰,۰۲۳	۰,۰۵۸	نرمال
۸	ملاحظات زیرساختی	۰,۰۲۵	۰,۰۶۳	نرمال
۹	توانمندسازی نیروهای انتظامی	۰,۴۵۰	۰,۰۵۵	نرمال
۱۰	تدابیر نظارتی	۰,۶۲۱	۰,۰۰۰	غیر نرمال
۱۱	الزامات اجرایی	۰,۰۳۶	۰,۰۶۶	نرمال
۱۲	پیامدهای مثبت	۰,۰۴۵	۰,۰۶۳	نرمال
۱۳	پیامدهای منفی	۰,۰۶۵	۰,۷۴۵	نرمال
۱۴	دانش افزایی و آگاهی بخشی	۰,۰۴۴	۰,۰۰۰	غیر نرمال
۱۵	آموزش	۰,۰۶۶	۰,۰۰۰	غیر نرمال
۱۶	بستر سازی فرهنگی	۰,۰۷۵	۰,۶۳۵	نرمال
۱۷	امکانات تسهیلاتی و سرمایه گذاری	۰,۰۹۵	۰,۰۰۱	غیر نرمال
۱۸	مدیریت ارتباطات و تعاملات	۰,۰۶۶	۰,۶۶۶	نرمال
۱۹	بهبود شرایط زیرساختی	۰,۰۵۸	۰,۶۵۸	نرمال
۲۰	اقدامات مدیریتی	۰,۰۱۲	۰,۵۱۵	نرمال

مطابق با نتایج جدول (۳) مشخص شده است، سطح معناداری برای بعضی متغیرهای پژوهش کمتر از ۰,۰۵ محاسبه شده که به معنای توزیع غیرنرمال داده‌هاست و باید از آزمون‌های ناپارامتریک و نرم افزار پی ال اس در بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش استفاده کرد.

- مدلسازی و تحلیل مدل اندازه گیری

مدل اندازه گیری، مدلی است که در آن روابط بین متغیرهای مشاهده پذیر و مکنون مورد توجه قرار می گیرد و اندازه گیری می گردد.

- آزمون میانگین واریانس استخراجی و مقایسه آن با ضریب پایایی ترکیبی

آزمون میانگین واریانس استخراج شده (AVE)، میانگین واریانس مشترک بین سازه و نشانگرهایشان را مشخص می کند. این معیار که نشان دهنده روایی ابزار اندازه گیری است و فرض بر آن است که متغیر پنهان مورد نظر واریانس مشترک بیشتری با نشانگرهای تعیین شده نسبت به هر متغیر پنهان دیگری دارد. محققین مقادیر میانگین واریانس استخراج شده ۰,۵ و بیشتر را پیشنهاد می کنند و این نشانه آن است که سازه مورد نظر حدود ۵۰ درصد و یا بیشتر واریانس های نشانگر خود را تبیین می کند. آخرین معیار تأییدی روایی همگرا مقایسه بین پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراجی است. برای تأیید روایی همگرایی باید $CR > AVE$ باشد.

جدول (۴) - نتایج بررسی روایی همگرا با معیار AVE

متغیرها	AVE	CR	CR>AVE
زیرساخت‌های فرهنگی	۰,۶۹۹	۰,۷۳۷	OK
شرعیات و عرف جامعه	۰,۵۹۳	۰,۷۹۳	OK
فرهنگی اجتماعی	۰,۵۵۵	۰,۷۳۰	OK
ملاحظات اجتماعی	۰,۶۷۰	۰,۷۴۵	OK
ملاحظات اخلاقی	۰,۵۶۶	۰,۹۲۳	OK

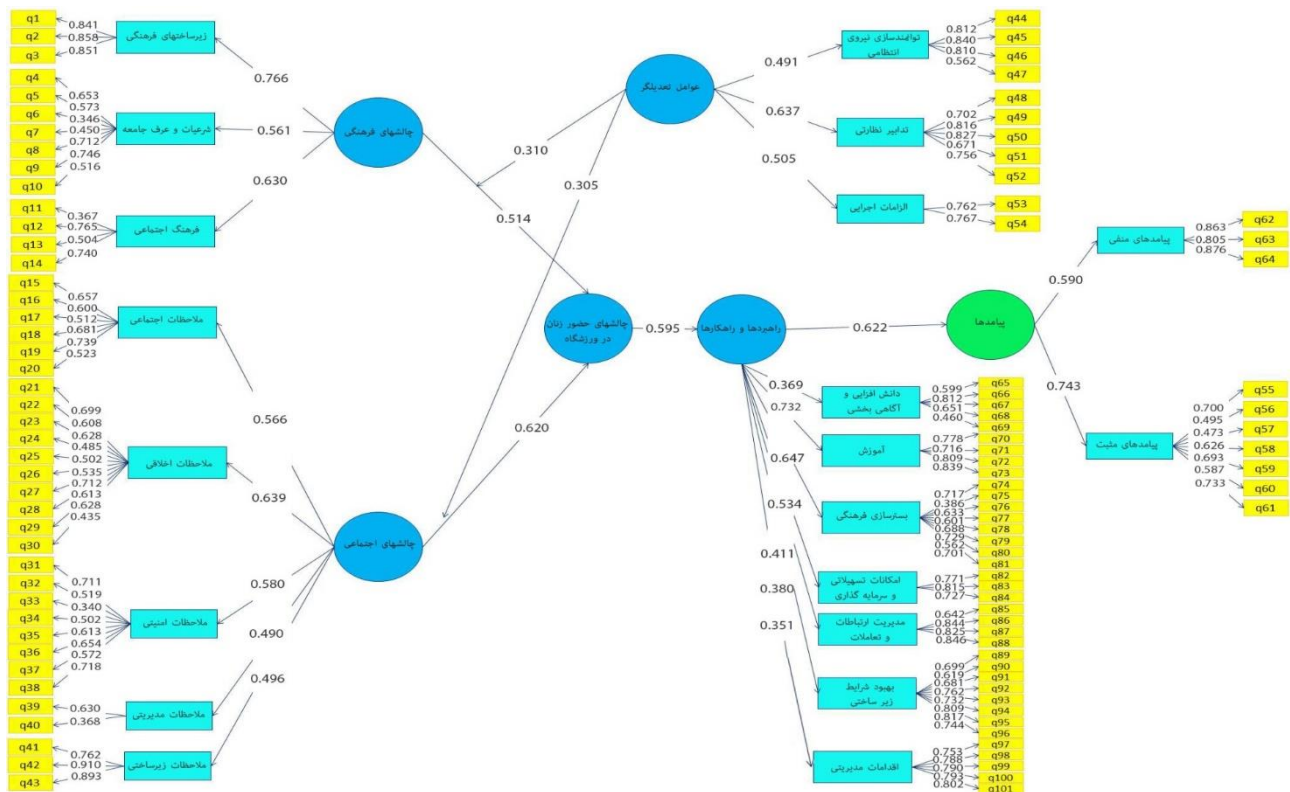
متغیرها	AVE	CR	CR>AVE
ملاحظات امنیتی	۰.۶۲۰	۰.۹۷۴	OK
ملاحظات مدیریتی	۰.۵۸۱	۰.۹۳۳	OK
ملاحظات زیرساختی	۰.۷۴۴	۰.۹۱۹	OK
توانمندسازی نیروهای انتظامی	۰.۷۲۳	۰.۹۴۴	OK
تدابیر نظارتی	۰.۶۹۸	۰.۹۲۷	OK
الزامات اجرایی	۰.۶۲۶	۰.۹۰۷	OK
پیامدهای مثبت	۰.۶۷۳	۰.۸۳۵	OK
پیامدهای منفی	۰.۶۲۴	۰.۸۹۰	OK
دانش افزایی و آگاهی بخشی	۰.۶۶۸	۰.۹۹۲	OK
آموزش	۰.۶۳۵	۰.۸۴۸	OK
بستر سازی فرهنگی	۰.۶۷۲	۰.۹۳۴	OK
امکانات تسهیلاتی و سرمایه گذاری	۰.۶۴۵	۰.۸۱۲	OK
مدیریت ارتباطات و تعاملات	۰.۶۵۸	۰.۸۰۹	OK
بهبود شرایط زیرساختی	۰.۶۱۳	۰.۸۵۸	OK
اقدامات مدیریتی	۰.۶۷۵	۰.۹۶۳	OK

مطابق با نتایج جدول (۴) متغیرها دارای میانگین واریانس استخراجی بیش از ۰.۵ بوده اند؛ بنابراین نتایج روایی همگرا با استفاده از این شاخص تأیید می گردد. همچنین در تمامی متغیرهای مکنون $CR > AVE$ به دست آمده و شرط دیگر روایی همگرا برقرار است. با توجه به تست های انجام شده می توان نتیجه گیری کرد که مدل پژوهشی روایی همگرایی مناسبی دارد.

برای بررسی سؤال پژوهش و بررسی مدل نهایی از نرم افزار اسمارت پی ال اس استفاده شده که خروجی آن در نمودار (۱) نشان داده و نتایج برازش مدل نیز همانند جدول (۵) ذکر شده است.

جدول ۵- نتایج برازش مدل مفهومی

مقدار استاندارد	ضریب تعیین	Communality	Redundancy	شاخص Q2
بین ۱ و ۰	بالاتر از ۰.۵	بالاتر از ۰.۲۵	بالاتر از ۰.۳۵	
زیرساخت های فرهنگی	۰.۶۵	۰.۶۳	۰.۳۱	۰.۳۹
شرعیات و عرف جامعه	۰.۴۵	۰.۶۹	۰.۳۹	۰.۳۸
فرهنگی اجتماعی	۰.۶۳	۰.۶۸	۰.۴۲	۰.۴۵
ملاحظات اجتماعی	۰.۵۵	۰.۷۴	۰.۴۶	۰.۴۰
ملاحظات اخلاقی	۰.۷۳	۰.۷۸	۰.۴۸	۰.۴۶
ملاحظات امنیتی	۰.۶۰	۰.۸۴	۰.۵۱	۰.۴۸
ملاحظات مدیریتی	۰.۵۵	۰.۸۲	۰.۵۵	۰.۵۵
ملاحظات زیرساختی	۰.۷۱	۰.۸۶	۰.۵۹	۰.۵۰
توانمندسازی نیروهای انتظامی	۰.۷۲	۰.۸۰	۰.۶۸	۰.۴۶
تدابیر نظارتی	۰.۶۸	۰.۸۱	۰.۴۸	۰.۴۰
الزامات اجرایی	۰.۵۴	۰.۹۵	۰.۴۴	۰.۶۴
دانش افزایی و آگاهی بخشی	۰.۹۶	۰.۹۶	۰.۶۷	۰.۸۵
آموزش	۰.۵۶	۰.۵۸	۰.۴۳	۰.۷۵
بستر سازی فرهنگی	۰.۷۷	۰.۷۵	۰.۴۹	۰.۷۰
امکانات تسهیلاتی و سرمایه گذاری	۰.۷۵	۰.۶۹	۰.۸۵	۰.۵۹
مدیریت ارتباطات و تعاملات	۰.۷۲	۰.۶۶	۰.۵۵	۰.۵۰
بهبود شرایط زیرساختی	۰.۸۴	۰.۶۴	۰.۵۰	۰.۶۳
اقدامات مدیریتی	۰.۸۰	۰.۸۳	۰.۵۳	۰.۶۸

بحث و نتیجه گیری

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی چالش‌های فرهنگی حضور زنان در ورزشگاه دسته‌بندی نهایی شده و نتایج نشان داده است که از ۳ کدمحوری و ۱۶ کد باز به طور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۳ کدمحوری و ۱۴ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب میزان اولویت و مقدار بار عاملی به دست آمده به ترتیب عبارتند از: ۱- زیرساخت‌های فرهنگی با مقدار بار عاملی ۰,۷۶۶، ۲- فرهنگ اجتماعی با مقدار بار عاملی ۰,۶۳۰، ۳- شرعیات و عرف جامعه با مقدار بار عاملی ۰,۵۶۱. زیرساخت‌های فرهنگی شامل ارزش‌ها، نگرش‌ها و باورهای اجتماعی است که در جوامع مختلف حاکم است. اگر جامعه‌ای اعتقاد داشته باشد که ورزشگاه‌ها فضایی مردانه‌اند و حضور زنان در آن‌ها ناپسند است، احتمالاً زنان از شرکت در این فضاها بازداشته خواهند شد؛ برای مثال، در جوامع با نگرش‌های سنتی و محافظه‌کار، احتمالاً زنان با ممانعت‌های اجتماعی و فرهنگی مواجه می‌شوند. نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگرانی همچون بالوی (۱۴۰۲)، محمدزاده (۱۳۹۸) و محمدی و همکاران (۱۳۹۹) هم‌راستا بوده است.

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده چالش‌های اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته‌بندی نهایی شده و نتایج نشان داده است که از ۵ کدمحوری و ۳۹ کد باز به طور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۵ کدمحوری و ۲۹ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب میزان اولویت و مقدار بار عاملی به دست آمده به ترتیب عبارتند از: ۱- ملاحظات اخلاقی با مقدار بار عاملی ۰,۶۳۹، ملاحظات اخلاقی در زمینه حضور زنان در ورزشگاه‌ها نیازمند توجه جامع و چندجانبه است. این موارد نه تنها بر کیفیت تجربه زنان در ورزشگاه‌ها تأثیر می‌گذارد، بلکه می‌تواند به تغییر نگرش‌ها و رفتارها در جامعه کمک کنند. ایجاد فضایی امن، محترمانه و شمول در ورزشگاه‌ها نه تنها به ارتقاء حقوق زنان کمک می‌کند، بلکه به پیشرفت اجتماعی و فرهنگی کل جامعه نیز می‌انجامد. ۲- ملاحظات امنیتی با مقدار بار عاملی ۰,۵۸۰، در این راستا می‌توان گفت امنیت زنان در ورزشگاه‌ها یکی دیگر از ملاحظات مهم اخلاقی است. ایجاد فضایی امن برای زنان از الزامات اساسی است. اگر زنان به دلیل ترس از آزار و اذیت یا خشونت از ورود به ورزشگاه‌ها دوری کنند، این مسأله نیازمند توجه جدی است. سازمان‌ها و مقامات مسئول باید اقدامات لازم را برای تضمین ایمنی زنان در این فضاها انجام دهند. ۳- ملاحظات اجتماعی با مقدار بار عاملی ۰,۵۶۶، ۴- ملاحظات اجتماعی در حضور زنان در ورزشگاه‌ها به مجموعه‌ای از عوامل فرهنگی، نگرشی، ساختاری و رسانه‌ای اشاره دارد که تأثیر

مستقیم و غیرمستقیم بر تجربه زنان در این فضاها دارند. شناخت و تحلیل این ملاحظات می‌تواند به اتخاذ رویکردهای مؤثر برای تسهیل حضور زنان و ارتقای برابری جنسیتی در ورزشگاه‌ها کمک کند. ایجاد یک محیط شامل و حمایتی برای زنان در این فضاها نه تنها برای جامعه ورزشی، بلکه برای سلامتی اجتماعی کلی نیز سودمند خواهد بود. ۴- ملاحظات زیرساختی با مقدار بار عاملی ۰,۴۹۶، برخی چالش‌های اجتماعی نیازمند تغییرات ساختاری در قوانین و سیاست‌ها؛ برای مثال، قوانینی که به صراحت یا به طور ضمنی حضور زنان در ورزشگاه‌ها را محدود می‌کنند، باید بررسی و اصلاح شوند. ۵- صلاح قانون و سیاست‌ها می‌تواند به ترویج برابری و مشارکت اجتماعی کمک کند و در نهایت به حضور بیشتر زنان در ورزشگاه‌ها منجر شود. ۵- ملاحظات مدیریتی با مقدار بار عاملی ۰,۴۹۰، ملاحظات مدیریتی نقش کلیدی در تبیین مدیریت چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه‌ها دارند. این ملاحظات می‌تواند به سازمان‌دهی رویدادها، ایجاد فضاهای امن و مناسب و توسعه سیاست‌ها و دستورالعمل‌هایی منجر شوند که به افزایش حضور زنان در ورزشگاه‌ها کمک می‌کند. نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگرانی همچون حاجیان و همکاران (۱۴۰۱)، احمدی و همکاران (۱۳۹۹)، حسن زاده (۲۰۱۹) و مصطفایی و کلاته (۱۳۹۹) هم‌راستا بوده است.

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده درباره عوامل تعدیلگر بر حضور زنان در ورزشگاه‌های ایران کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته‌بندی نهایی شده و نتایج نشان داده است که از ۳ کدمحوری و ۱۴ کد باز به طور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۳ کد محوری و ۱۱ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب میزان اولویت و مقدار بار عاملی به دست آمده به ترتیب عبارتند از: ۱- تدابیر نظارتی با مقدار بار عاملی ۰,۶۳۷، به نظر می‌رسد برای جلوگیری از جزیره‌ای عمل کردن سازمان‌ها و تداخل وظیفه‌ای لازم است سازوکار منسجمی در زمینه نظارت و پایش عملکردها صورت پذیرد. با توجه به فرماندهی عملیات تأمین امنیت ورزشگاه‌های فوتبال توسط نیروی انتظامی، بیشتر مصاحبه شونده‌گان در پژوهش جاری به نقش برجسته نظارت فرماندهان عملیات تأمین امنیت بر اجرای برنامه‌های مدون تأکید داشتند. نظارت سازمان‌یافته نیروی انتظامی قبل، حین و بعد از برگزاری یک مسابقه فوتبال بسیار حائز اهمیت است می‌توان سکوهای پشت دروازه را به هواداران متعصب اختصاص داد. در این صورت نیروهای امنیتی راحت‌تر می‌توانند بر این جایگاه‌ها و افراد مستقر در آنجا نظارت داشته باشند.

۲- الزامات اجرایی با مقدار بار عاملی ۰,۵۰۵، هر قانونی که از سوی دولت یا سایر نهادهای قانون‌گذار وضع می‌شود، اگر ضمانت اجرایی برای آن در نظر گرفته نشود نمی‌توان به اجرایی شدن آن اطمینان داشت یا عدم اجرای آن را پیگیری کرد. در مطالعه جاری نیز بیشتر مصاحبه شونده‌گان بر اهمیت و ضرورت ضمانت و الزام اجرایی قوانین و دستورالعمل‌ها تأکید داشتند و سختگیری و توجه به اجرای قوانین را لازمه دستیابی به اهداف فرهنگی فوتبال بیان کردند. بهتر است نیروهای امنیتی و انتظامی داخل ورزشگاه با دانش و مهارت لازم درباره نحوه برخورد با تماشاگران آشنا باشند و با لباس غیر نظامی در ورزشگاه حاضر شوند. در راستای اهمیت توجه به الزامات اجرایی بهتر است برای بهبود جو ورزشگاه‌ها از پلیس ورزشی استفاده شود که بیشتر هیجانانگیز هواداران رو درک کنند و بروز هیجان رو به مثابه اغتشاش نبینند.

۳- توانمندسازی نیروی انتظامی با مقدار بار عاملی ۰,۴۹۱، توانمندسازی و دانش‌افزایی باید در جهت ارتباطات و همکاری‌های مؤثر میان سازمان‌ها و گروه‌های مختلف حاضر در گروه فرماندهی امنیت و نیروهای انتظامی باشد و نیروهای انتظامی باید در زمینه نحوه برخورد با هیجانانگیز تماشاگران و ایجابی رفتار کردن توانمند شوند؛ پس بهتر است نیروهای انتظامی و امنیتی داخل ورزشگاه با دانش و مهارت لازم در مورد نحوه برخورد با تماشاگران آشنا باشند. بخش فرهنگی در نیروهای انتظامی به این بستگی دارد که نیروها باید به جای سلبی عمل کردن ایجابی عمل و احساسات و هیجانانگیز جوانان حاضر در ورزشگاه را درک کنند.

نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگرانی همچون طاهری و اندام (۱۴۰۰) هم‌راستا بوده است.

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌ها درباره پیامدهای حضور زنان در ورزشگاه‌های ایران کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته‌بندی نهایی شده و نتایج نشان داده است که از ۲ کدمحوری و ۱۳ کد باز به طور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۲ کد محوری و ۱۰ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب میزان اولویت و مقدار بار عاملی به دست آمده به ترتیب عبارتند از: ۱- پیامدهای مثبت با مقدار بار عاملی ۰,۷۴۳، در رتبه اول جو فعلی استادیوم‌ها که جوی مردانه است، نتیجه تک‌جنسیتی بودن این محیط‌هاست و ورود زنان به این مکان‌ها می‌تواند به عنوان راه حلی برای این معضل باشد. عده‌ای اعتقاد دارند که تفکیک جنسیتی در هر محیط اجتماعی، صرف نظر از میل این تفکیک به سمت مردانه بودن یا زنانه بودن، جو حاکم بر آن محیط به صورت طبیعی، متفاوت با زمانی خواهد بود که هر دو جنس در آن حضور یابند و به دلیل باورهای جنسی مثبت و این باور مردانه

که برای محافظت از زنان نباید در حضور آنان الفاظ رکیک و رفتار خشونت‌آمیز استفاده کرد، جو استادیوم‌ها در صورت حضور زنان تغییر می‌یابد. مردان در حضور زنان در گفتار و رفتار، خویشتنداری بیشتری نشان می‌دهند و به همین دلیل، کاربرد الفاظ رکیک و رفتار خشونت‌آمیز، ناامنی اخلاقی و هر آنچه که در حال حاضر مانع از ورود زنان به این مکان‌هاست، با کاهش محسوس مواجه می‌شود؛ به عبارت دیگر، حضور زنان در استادیوم‌های فوتبال، باعث تلطیف جو این محیط می‌شود و به رشد فرهنگی جامعه کمک می‌کند.

و ۲- پیامدهای منفی با مقدار بار عاملی ۰٫۵۹۰، در رتبه دوم قرار داشته است. مخالفان حضور زنان در ورزشگاه اصولاً معتقدند که این امر باعث می‌شود تا جامعه از فرهنگ اصیل ایرانی و اسلام فاصله بگیرد و موجبات تقلید بیش از پیش از فرهنگ غربی گردد زیرا در اسلام و فرهنگ ایرانی قرار گرفتن مردان و زنان در محیط‌هایی همچون ورزشگاه که هیجان تماشاچیان زیاد است و به طور کلی فضایی مردانه است باعث افزایش قبح شکنی فرهنگی می‌گردد و این فضا مناسب با روحیه حساس و شکننده بانوان نیست و زمانی که این امر اتفاق بیفتد باعث افزایش مشکلات اجتماعی و روانی جامعه می‌شود.

نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگرانی همچون اسکندری (۲۰۲۲) و حسین زاده (۲۰۱۹) هم‌راستا بوده است.

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده درباره راهکارها و راهبردهای غلبه بر چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه کدگذاری و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته‌بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۷ کد محوری و ۴۵ کد باز به طور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۷ کد محوری و ۳۷ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب میزان اولویت و مقدار بار عاملی به دست آمده به ترتیب عبارتند از: ۱- آموزش با مقدار بار عاملی ۰٫۷۳۲، ۲- بسترساز فرهنگی با مقدار بار عاملی ۰٫۶۴۷، ۳- امکانات تسهیلاتی و سرمایه‌گذاری با مقدار بار عاملی ۰٫۵۳۴، یافته‌ها در زمینه عامل امکانات و تسهیلات نشان داد که مواردی همچون ورود و خروج آسان و راحت به پارکینگ‌ها و ورزشگاه، تهیه راحت بلیت، رعایت نظافت و بهداشت در ورزشگاه، صندلی‌های مناسب و راحت، نور کافی هنگام برگزاری مسابقه، وجود بوفه‌های بهداشتی یا غذاهایی با کیفیت مطلوب و قیمت مناسب، تردد آسان به ورزشگاه، وجود پارکینگ کافی و مناسب در ورزشگاه، موجب حضور بی‌دغدغه هرچه بیشتر تماشاگران زن خواهد شد. همانطور که مشاهده می‌شود، تهیه آسان بلیت و ورود و خروج آسان از ورزشگاه در کشور ما یکی از مهمترین دغدغه‌های تماشاگران است که این مسأله در رابطه با تماشاگران زن از اهمیت بیشتری برخوردار است. فولادی و همکاران (۱۴۰۳) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که وجود ورودی‌ها و خروجی‌های متعدد در ورزشگاه و همچنین فروش اینترنتی بلیت موجب اشتیاق بیشتر تماشاگران برای رفتن به ورزشگاه‌ها می‌شوند. در کشور ما هنوز راه حل اساسی برای فروش بلیت و همچنین ورود و خروج آسان از ورزشگاه مختص زنان ارائه نشده است که سرمایه‌گذاری در این حیطه با هدف توسعه فرهنگی نیز می‌تواند چاره‌ساز باشد.

۴- مدیریت ارتباطات و تعاملات با مقدار بار عاملی ۰٫۴۱۱، برای دستیابی به اهداف همگن سازی فرهنگی و همبستگی اجتماعی در هر زمینه‌ای توجه به تعامل و همکاری بین سازمانی و ایجاد شبکه‌ای از سازمان‌ها برای دستیابی به اهداف فرهنگی ضروری است. تعامل به معنای برقراری ارتباط تأثیرگذار و همکاری اثر بخش با در نظر گرفتن ضوابط و رعایت الزامات است. همکاری و تعامل لازمه دستیابی به نتایج مطلوب در فعالیتهای تیمی و گروهی است در زمینه مسأله فرهنگ و ارتقای فرهنگ حضور در ورزشگاه‌ها نیز بیشتر مصاحبه‌شوندگان به شبکه‌ای نظام‌مند از افراد متخصص و سازمان‌های مسئول و همچنین همکاری نظام‌مند و یکپارچه تأکید داشتند؛ همکاری نیروهای انتظامی با کانون‌های هواداری باشگاه‌ها و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای لیدرها در برقراری نظم و تخلیه مثبت هیجان می‌تواند کمک‌کننده باشد. نیروهای انتظامی می‌توانند از لیدرها و نیروهای داوطلب آموزش دیده برای نظارت غیر محسوس سکوها یا جایگاه هواداران متعصب استفاده کنند. ۵- بهبود شرایط زیرساختی با مقدار بار عاملی ۰٫۳۸۰، آنچه با عنوان فضای نامناسب و نقص زیر ساخت‌های استادیوم‌ها نامیده می‌شود، از یک سو ناظر به امکانات و زیر ساخت‌های ورزشگاه مثل سکوها و صندلی‌ها، سرویس‌های بهداشتی، آب‌خوری‌ها و وسایل حمل و نقل عمومی است که با عنوان «شرایط استادیوم» نام برده می‌شود و از دیگر سو، معطوف به فضای ایجاد شده در استادیوم‌ها حین برگزاری مسابقات توسط طرفداران است؛ بنابراین حضور زنان در استادیوم‌های فوتبال، هم به دلیل شرایط نامناسب ورزشگاه‌ها و هم به دلیل جو بد استادیوم‌ها امکان‌پذیر نیست و بهبود زیرساخت‌های ورزشگاه‌ها و تغییر آن از بعد تک جنسیتی به دو جنسیتی (مردان و زنان) به عنوان یه راهکار برای تسهیل حضور زنان محسوب می‌شود.

۶- دانش‌افزایی و آگاهی‌بخشی با مقدار بار عاملی ۰٫۳۶۹، افزایش آگاهی درباره حقوق زنان و مشارکت‌های اجتماعی یکی دیگر از راهبردهای مهم است. برگزاری برنامه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی درباره اهمیت حضور زنان در ورزشگاه‌ها، می‌تواند به تغییر نگرش‌ها و دیدگاه‌های فرهنگی کمک کند. این آموزش‌ها باید به جامعه نشان دهند که حضور زنان در ورزشگاه‌ها نه تنها نفع خود زنان، بلکه نفع

جامعه به طور کلی است. ۷- اقدامات مدیریتی با مقدار بار عاملی ۰,۳۵۱ در رتبه آخر قرار داشته است. نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگرانی همچون فراهانی و همکاران (۱۳۹۹) و پورزرنکار (۱۳۹۷) هم‌راستا بوده است.

پیشبرد حضور زنان در ورزشگاه‌ها نیازمند رویکردی جامع و چندجانبه است که شامل بهبود شرایط امنیتی، توسعه آگاهی اجتماعی و ایجاد فضاهای مناسب باشد. اتخاذ این پیشنهادها می‌تواند به تغییر نگرش‌ها و افزایش مشارکت زنان در ورزش‌های جمعی منجر شود. این امر نه تنها به نفع زنان بلکه به ارتقاء فرهنگ ورزشی و اجتماعی در کل جامعه خواهد انجامید. پیشنهادهای زیر می‌تواند به رفع چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه‌ها کمک کند و شرایط بهتری برای آنها فراهم آورد:

ارائه الگویی کاربردی برای فرهنگ سازی و آماده کردن ساختاری ورزشگاه‌ها برای حضور بانوان در آن‌ها، سیاست‌گذاری و مدیریت فرهنگی در راستای کنترل درونی تماشاگران مرد، ایجاد رفتارهای اجتماعی و تربیتی منطبق با اصول و سنت‌های پسندیده اسلامی و ملی و فرهنگ سازی در ورزشگاه‌ها، نیروی انتظامی ورزشگاه‌ها باید به تنظیم برنامه‌های فرهنگی پیش از رویداد حین رویداد و پس از رویداد در راستای برنامه‌های کلان فرهنگی در وزارت ورزش اقدام کند. برای برنامه‌ریزی فرهنگی باید یک تیم از تخصص‌های مختلف تشکیل داد و از کارگروه فرهنگی در اجرای برنامه‌های فرهنگی تدوین شده کمک بگیرند، نیروهای انتظامی مسئولان باید با همکاری رسانه برنامه‌های تلویزیونی و کارتون‌ی درباره رفتار افراد در داخل ورزشگاه بسازند همچنین مسئولان و مدیران باید با تهیه و تنظیم بروشورهای آموزشی در مورد آداب حضور در ورزشگاه‌ها در فرهنگ‌سازی کمک‌رسان باشند.

تقدیر و تشکر

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان برای همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری و از دکتر رسول نظری برای بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.

References

- Ahmadi, F., Broomand, M., & Ramezaninejad, R. (2020). Examining factors influencing the presence of female spectators in football stadiums. *Physiology and Sport Management Research*, 12(1), 121–135. (in Persian)
- Ahmadi, F., Ramezaninejad, R., Broomand, M., & Ghaderi, S. (2016). Investigating factors affecting the presence of female spectators in Iranian sports stadiums. *The First National Conference on Developments in Sports Sciences in the Fields of Health, Prevention, and Championship*, Qazvin. (in Persian)
- Alizadeh, H. (2022). Analysis of laws regarding women's presence in sports venues. *Quarterly Journal of Human Rights*. (in Persian)
- Balavi, A. (2022). Barriers to women's attendance as spectators in stadiums and necessary strategies. *The Second International Conference on Research Findings in Physical Education and Sport Sciences*, Tehran, 1–5. (in Persian)
- Berg, E. C., Migliaccio, T. A., & Anzini-Varesio, R. (2014). Female football players, the sport ethic and the masculinity-sport nexus. *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 17(2), 176–189.
- Cleland, J., Doidge, M., Millward, P., & Widdop, P. (2018). *Collective Action and Football Fandom: A Relational Sociological Approach*. Palgrave Macmillan.
- Connell, R. W. (2005). *Gender: In world perspective*. Polity Press.
- Eskandari, Z. (2022). 'We support football in our heart': Female football fandom in Iran. *Soccer & Society*, 23, 1–13.
- Farahani, A., Shahmansouri, A., & Mandalizadeh, Z. (2020). Analysis and prioritization of barriers to women's attendance in football stadiums in Iran. *Sport Management Studies*, 12(61), 147–170. (in Persian)
- Fouladi, R., Sadeghi, M., & Rashidpour, A. (2024). Identifying cultural and social challenges of women's attendance in stadiums: A qualitative phenomenological approach. *Journal of Educational Management and Development in the Digital Age*, 1(2), 138–156. (in Persian)
- Fouladi, R., Sadeghi, M., & Rashidpour, A. (n.d.). *Identifying Cultural and Social Challenges of Women's Attendance in Stadiums to Provide an Operational Model* (Ph.D. dissertation). Faculty of Governance, Department of Cultural Management and Planning, Islamic Azad University, Isfahan (Khorasgan) Branch. (in Persian)
- Hajian Foroushani, Z., Hamidi, M., & Savaedi, F. (2022). Jurisprudential foundations of proponents and

- opponents of women's presence in stadiums. *Journal of Family Jurisprudence and Law*, 27(77), 1–28. (in Persian)
- Hassanzadeh, A. (2019). Iranian women, inside or outside of the stadium? An anthropological study on female representation of national identity in Iran. *Biquarterly Journal of Sociology of Social Institutions*, 5(12), 73–100.
- Kalatian, G., Nazari, R., & Ghajavand, K. (2024). A sociological explanation of football fans' behavior: The case of Sepahan Cultural–Sport Club. *Strategic Sociological Studies in Sport*, 4(3). (in Persian)
- Kim, H. (2023). The experience of watching sports events: A look at the social space of women. *Journal of Culture and Sports*.
- Klugman, M. (2016). Female spectators, agency, and the politics of pleasure: An historical case study from Australian Rules Football. *The International Journal of the History of Sport*, 33(17), 2086–2104.
- McCormack, M. (2019). The role of sport in gender identity: Negotiating masculinity and femininity. *Journal of Gender Studies*.
- McDowell, M. L. (2016). Female football fans: Community, identity and sexism. *Soccer & Society*, 17(4), 650–666.
- Messner, M. A. (2017). *The Gendered Society*. Oxford University Press.
- Mohammadi, G., Rahmati, M., & Nikooei, A. (2020). Fandom and gender: A discourse analysis of women's football fandom in Iran. *Cultural and Communication Studies Quarterly*, 16(59), 75–105. (in Persian)
- Mohammadzadeh, N., & Mohammadzadeh, N. (2019). The right of Iranian women to enter stadiums: A study of jurisprudential and legal barriers and challenges. *Human Rights Research Quarterly*, 5(2), 1–23. (in Persian)
- Mostafaei, J., & Kalate Seifari, M. (2020). A paradigmatic model of female spectators' presence in football stadiums in Iran. *Women and Family Studies*, 8(1), 9–39. (in Persian)
- Mowafagh, M., & Niazi, P. (2024). Providing a model for reducing gender inequality in sport from a sociological perspective based on grounded theory. *Sociological Studies in Sport*, 4(4), Winter. (in Persian)
- Oborný, J. (2001). Culture of the sport act. In B. Hodaň (Ed.), *Proceedings of the Scientific Conference: Physical Culture as A Component of Culture* (pp. 131–136). Olomouc, Czechia: Hanex.
- Pourzernegar, J. (2018). Investigating factors influencing the attendance of football spectators in Rasht stadiums. *New Research Approaches in Management and Accounting*, 2(7), 66–71. (in Persian)
- Salimi, M., Moslehi, L., & Labbaf, A. (2021). Designing a model of cultural barriers to women's participation in leisure sports activities in recreational-sports centers. *Sociological Studies of Sport*, 1(1). (in Persian)
- Samira Sadat. (2020). Women and sports: Social and cultural attitudes. *Journal of Social Research*.
- Schreyer, D. (2019). Football spectator no-show behaviour in the German Bundesliga. *Applied Economics*, 51(45), 4882–4901.
- Schreyer, D., & Atkinson, M. (2020). Barriers to women's participation in sports events: A review of literature. *International Review for the Sociology of Sport*.
- Scruton, S. (2021). Revisiting the “sport is for boys” paradigm: Gender inequalities in sport. *Sport, Education and Society*.
- Slepička, P., Slepičková, I., Kotlík, K., & Landa, P. (2010). *Divácká reflexe sportu [Spectator reflection of sport]*. Prague: Charles University – Karolinum.
- Sveinson, K., & Hoeber, L. (2016). Female sport fans' experiences of marginalization and empowerment. *Journal of Sport Management*, 30(1), 8–21.
- Taheri, H., & Andam, R. (2021). Identifying theoretical patterns of families' presence as spectators in stadiums. *Police–Social Research on Women and Family*, 9(2), 371–398. (in Persian)
- Teetzel, S. (2022). Social justice in sport: The role of women in changing culture. *Journal of Global Sport Management*.
- Weber, J. (2019). Opinion: The tragic loss of Iran's #BlueGirl. *Deutsche Welle – Made for Minds*.
- Yusoff, N. H. (2017). Motivation and women involvement as football supporters in Malaysia. *Journal of Sports Science & Physical Education*, 6(1), 36–44.